

JONGEREN EN VRIJE TIJD

Jongeren (in kwetsbare situaties) en
(ongeorganiseerde/informele) vrije tijd

Kompas Beweging.net – Zaterdag 22 maart

INHOUD WORKSHOP

- Arktos vzw
- Situering en perspectief
- Mogelijke aanpak
- Kleine conclusies
- Vragen & dialoog

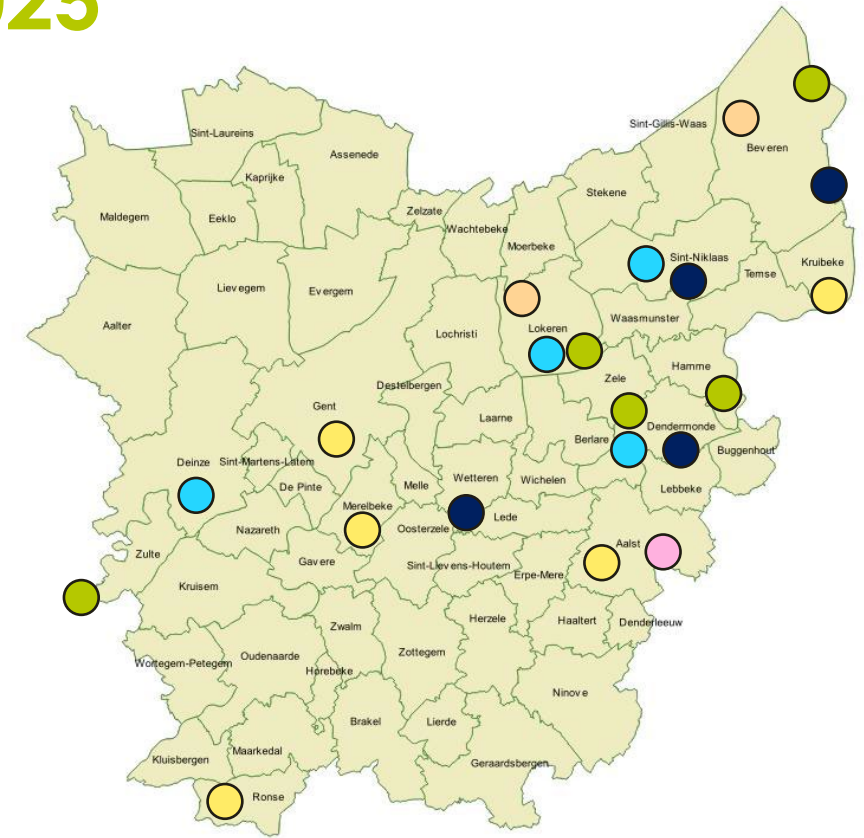
ARKTOS

- Tom David – directeur Arktos Oost-Vlaanderen
- Arktos vzw
 - Vlaams Expertisecentrum
 - Kinderen en jongeren tussen 6 & 30 jaar
 - Focus op doelgroep in kwetsbare situaties
 - Aanwezig op verschillende levensdomeinen
 - Onderwijs
 - Welzijn
 - Arbeid
 - Vrije tijd – buurwerk - opbouwwerk
 - Integratie
 - ...
 - Netwerkorganisatie
 - Kruispuntorganisatie

ARKTOS OOST-VLAANDEREN ANNO 2025

- 17 projecten over de hele regio
- 14 collega's actief
- Relatief nieuwe regio (2021)

- Onderwijs
- Arbeid
- Vrije Tijd
- Welzijn

SITUERING VANUIT JONGEREN

- Een aantal stellingen
- Steek je hand op... Als...
- Vrije keuze om te antwoorden of niet

STEEK JE HAND OP...

Als je gemeenteraadslid bent

STEEK JE HAND OP...

*Je vroeger buiten hebt gespeeld met
vrienden in de wijk, op het voetbalveldje,
kamp bouwen,...*

STEEK JE HAND OP...

Als je een hobby hebt of ooit een hebt
kunnen uitvoeren

STEEK JE HAND OP...

*Als je met je vrienden hebt afgesproken
in het park, aan de sporthal, op een
pleintje,...*

STEEK JE HAND OP...

Als je al grotendeels van je leven de mogelijkheid hebt gehad om je moedertaal te spreken op school, tijdens het solliciteren, op je werk,...

STEEK JE HAND OP...

*Als je nog nooit in het land waar je woont
omschreven bent als
'die buitenlander'*

SITUERING JONGEREN IN KWETSBARE SITUATIES

- 80% van jongeren in kwetsbare situaties steekt hun hand niet op als het gaat om kansen (hobby doen, thuistaal spreken)
- 95% steekt hun hand op als het gaat om in de publieke ruimte vertoeven

KANSEN (JOP MONITOR 2023)

- Minder kans om eigen vrije tijdsinvulling te kiezen wanneer
 - Ouders laaggeschoold zijn
 - Financieel moeilijker hebben
 - Als meisje
 - Jongeren met buitenlandse achtergrond
 - ...
- = een structureel probleem in (georganiseerde) vrijetijdsparticipatie

INVULLING VAN VRIJE TIJD

- Afspreken met vrienden

VOORDELEN VAN VRIJE TIJD

- ontspanning
- sociale vaardigheden
- ontdekken en ontwikkelen van hun talenten
- verdere ontwikkeling van jongeren

PERSPECTIEF

- Jongeren hebben nood aan (informele) vrije tijd = het is een recht
- Niet alle jongeren hebben dezelfde toegang tot vrijetijdsbesteding

AANPAK

1. Focus op preventie en curatie (preventiepiramide)
2. Zelf doen (met jongeren)
3. Of regie opnemen (over levensdomeinen heen)
4. Focus op wijken en outreachend werken
5. Focus op doelgroepen

1. FOCUS OP PREVENTIE EN CURATIE

+ Politie controleert 900 scholieren bij actie tegen hangjongeren

Wetteren sluit vanaf maandag stadstuin door sluikstort en hangjongeren

Vanaf maandag gaat de stadstuin van Wetteren tijdelijk dicht. In de stadstuin is er de laatste tijd veel overlast door sluikstort en hangjongeren.

Extra patrouilles in Clementwijk na relletjes met jonge stenengooiers: “s Avonds nemen hangjongeren hier de controle over”

Bewoners woonwijk Norbertijenstraat-Witherenstraat in Ninove roepen op tot actie na overlast in speeltuin en park: “Regelmatig vandalisme en lawaai door hangjongeren”

1. FOCUS OP PREVENTIE EN CURATIE

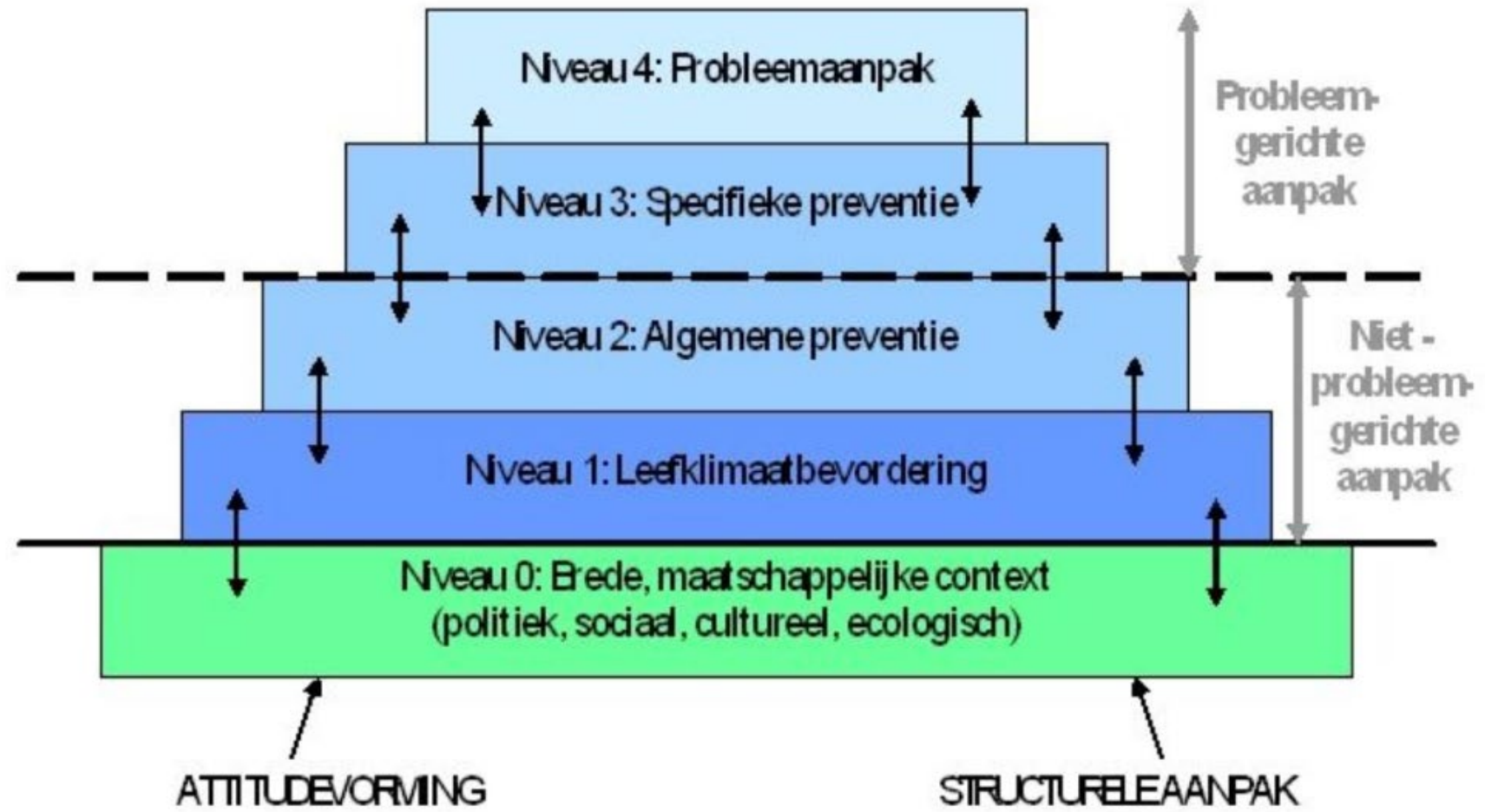
- Hangjongeren worden **vaak gestigmatiseerd**
- Vaak **repressief beleid**: politie-acties, reglementen, gedragsregels, camera's,...
- Jongeren zijn **zoekende zijn als mens, hun plek in de samenleving zoeken**
- Met hangen is op zicht niets verkeerd, **jongeren mogen in de publieke ruimte zijn**

PREVENTIEPIRAMIDE

- Model dat een **integrale aanpak stimuleert** om grensoverschrijdend gedrag te bestrijden
- Klemtoon op **positief georiënteerde maatregelen**
- **Positief leefklimaat staat centraal** bij aanpak probleemgedrag
- Het kan:
 - Kan dienen voor analyse van de organisatie. En meteen zicht geeft op waar je voor staat.
 - Kan bijdragen tot het ontwikkelen van een integraal preventiebeleid.
 - Positief en constructief georiënteerd is. Doch, waar nodig blijft er ruimte voor disciplinair/bestrafende aanpak.
 - De context niet uit het oog verliest. Het benadert op een evenwichtige manier de ontwikkeling van preventie. Vertrekkend vanuit het herstel van de leefkwaliteit binnen een organisatie.

PREVENTIEPIRAMIDE

Schema: de preventiepiramide (Johan Deklerck)

1. PREVENTIE EN CURATIE

Curatieve maatregelen

Plaatsverbod, identiteitscontroles, herstel, sanctie...

Specifieke preventie

(jeugd)opbouwwerk, omstaanderstraining, patrouilleren, reglement, camera, brugfiguren onderwijs...

Algemene preventie

Toegankelijke openbare ruimte, Publieke Wifi, straatverlichting, buurtfeest, breed aanbod van vrijetijdsbesteding...

Leefklimaatbevordering

Inspraak en vertegenwoordiging, goede dienstverlening, inclusief beleid...

VOORBEELD SPECIFIEKE PREVENTIE: VORMING OP MAAT

- Ambtenaren in bibliotheek, cultuurcentrum, sportdienst, jeugddienst, gemeenschapswacht,... worden vaak geconfronteerd met jongeren
- Hen vormen in hoe **omgaan met de doelgroep?**
 - Voorkeurstrategieën
 - Omstaandertraining
 - Preventiepiramide om beleid te maken

2. WAT KAN JE ZELF DOEN?

- Jeugddienstmedewerkers weg van bureau
- Zelf inzetten op jeugdopbouwwerk
- Bevraging lanceren, wat hebben jongeren nodig (vb. #luisternekeer & jongerenbegroting Sint-Niklaas)

3. REGIE NEMEN (VISIETEKST BATALJONG)

- Samenwerking stimuleren (zie voorbeeld)
- Overlegstructuren opzetten (JWO)
- Externe dienstverlener
- Analyse maken – vanuit noden vertrekken

VOORBEELD YOUNITED

YOUNITED

LOKAAL INTERDISCIPLINAIR NETWERK

3. PROJECT EXTERNE DIENSTVERLENER

- Veel verschillende vormen
 - Jeugdopbouwwerk – mobiele jongerenwerker
 - Vrijetijdsproject voor kwetsbare doelgroepen
 - Vormingshuis/jeugdhuis/OverKophuis
- Verschillende aanbieders
 - Arktos vzw, Groep Intro, Uit De Marge, LEJO...

IN DE PRAKTIJK?

- Bepaalde **inzet van professional** (bv. 0,5, 0,8 of 1 VTE)
- Ondersteund door **een bovenbouw**: coaching, vorming, expertise,...
- **Projectmatig** werken
- Registratie, analyseren signaleren,... **flexibele aanpak**
- **Vlaamse kennis & expertise** rond diverse thema's
- **Raming**: +/-€45.000 (0,5VTE) of +/-€87.000 (1 VTE) per jaar
- Overheidsopdracht, samenwerkingsovereenkomst, convenant,...

4. FOCUS OP WIJKEN

KALENDER JANUARI

sa va?

MA 6/1
DRIEKONINGEN
TAART

WOE 8/1
ZAALVOETBAL
+ OPENHUIS
+ MOVIE NIGHT
(GIRLS ONLY)

MA 13/1
ZELFGEMAAKTE
PIZZA'S

WOE 15/1
BOWLEN

MA 20/1
LIEFDE ENZO

WOE 22/1
ZAALVOETBAL
+ OPEN HUIS

MA 27/1
CYBERPESTEN

WOE 29/1
PARDON SERVICE!

WELKOM
Geboren in 2013? Dan ben je vanaf
dit jaar ook welkom bij onze
OverKop werking! Spring dus zeker
eens binnen!

**OVER
KOP**
Zwijndrecht

Maandag: 16u - 19u
Woensdag: 13u - 17u

WOE 19/3

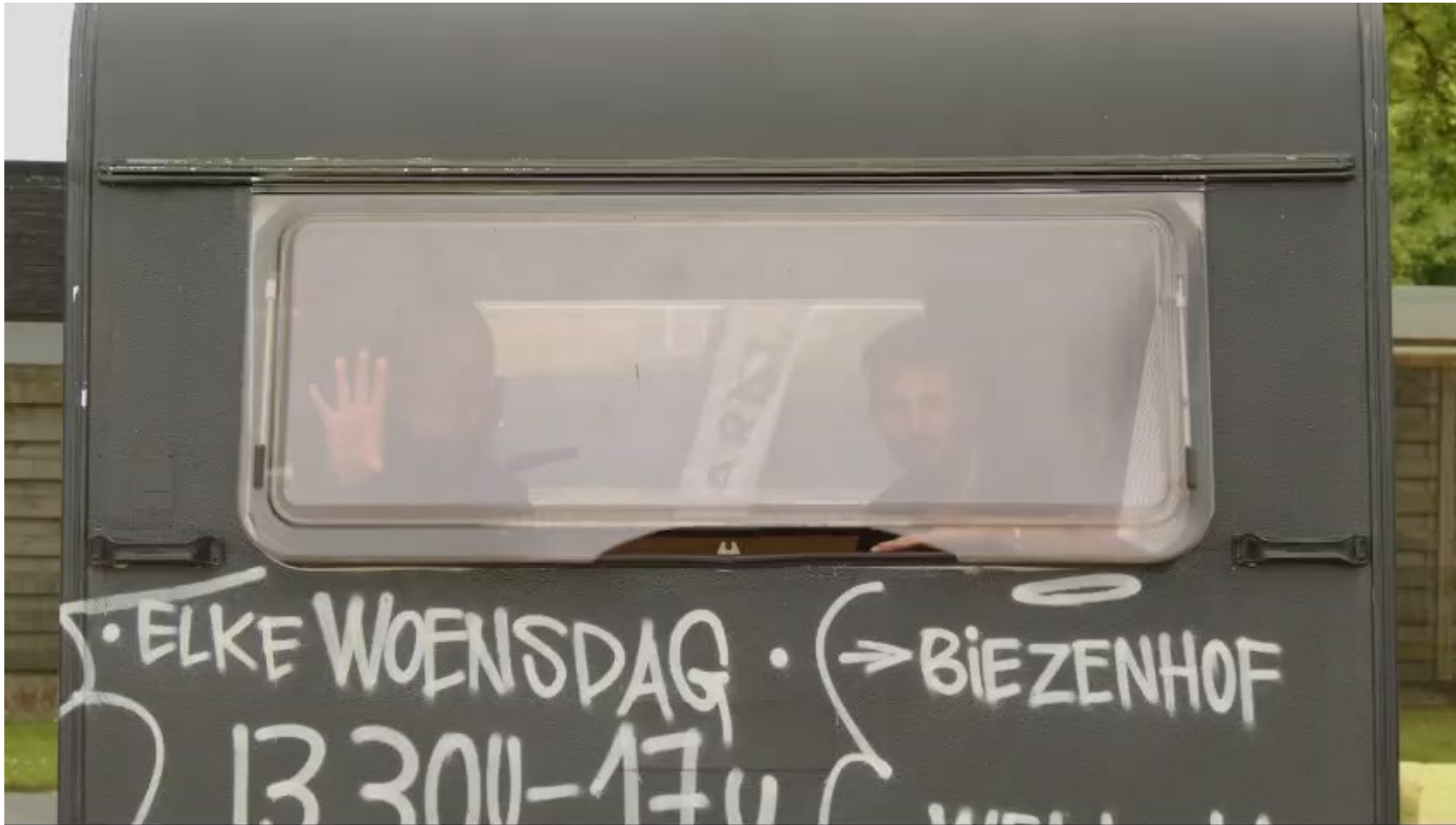
sa va?

**ZAALVOETBAL
+
OPEN HUIS**

**OVER
KOP**
Zwijndrecht

Open van 13u tot 17u

GOOD PRACTICE: BIEZENHOF ROESELARE

5. FOCUS OP DOELGROEPEN (STEP IN)

aanbodfase

- 2 maanden SEPT – OKT 2024
- In de voorziening: "op den hof"
- Wervende activiteiten
- Externe begeleider + vormingswerker

exploratiefase

- 4 maanden NOV 2024 – FEBR 2025
- Op een veilige externe locatie
- Verbindende activiteiten
- Vormingswerker Arktos + externe begeleiders

connectiefase

- 4 maanden MRT – ZOMER 2025
- Op eigen + externe locaties
- Activiteiten volledig vanuit interesses van de jongeren
- Vormingswerker + vrijetijdsaanbieders

doorstroomfase

- 3 maanden SEPT – NOV 2025
- Individueel
- Verduurzamen van keuzes van jongeren
- Transfer van ervaringen en werking naar team en voorziening

KLEINE CONCLUSIES

- Recht op vrije tijd > (meerwaarde van) georganiseerde vrije tijd
- Link leggen met reguliere vrijetijdsbesteding is geen automatische toeleiding
- Genuanceerde perceptie zorgt voor leefklimaatbevordering
- Gerichte EN/EN aanpak

VRAGEN & DIALOOG

CONTACT

ArktoS vzw

Tom David
Directeur ArktoS Oost-
Vlaanderen
0486 15 49 01
tdavid@arktos.be

 www.arktos.be

 facebook.com/arktosvzw

 instagram.com/arktosvzw

 linkedin.com/company/arktosvzw

GOOD PRACTICE: METHODIEK VRIJETIJDSDRIEHOEK

METHODIEK

VRIJETIJDSDRIEHOEK

VORMINGSHUIS

BUURT

ATELIERS

VPGW

WELKE WEG LEGT EEN JONGERE AF?

Welke weg legt een jongere af?

Wervings- en Kennismakingsfase

Focus op het vinden van de juiste doelgroep via vindplaatsgericht werk en het opbouwen van vertrouwen

Uitvoerings- of Competentiefase

Vormen van een groep, krachtgericht werken, betrekken jongeren in ateliers competentieontwikkeling

Nazorg- of Uitstroomfase

Bieden van warme doorverwijzingen en waar nodig verdere ondersteuning

OUTREACH

Visie, Houding, Principes

- Bereiken mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie
- Werken integraal met de focus op het bevorderen van welzijn
- Participeren, present zijn, leren kennen in en begrijpen van leefwereld
- Streven naar gelijkwaardige relatie, ondersteunen mensen in het maken van eigen keuzes en doelen
- Doen aan structureel werken (signaalwerk, politiseren, ...)
- Werken vanuit vertrouwen

FAMILY OUTREACH

- Met gezinnen
- Thuis
- via doorverwijzing
- Netwerk cliënt uitbreiden en/of
- Ontwikkeling kind en/of (Veiligheid gezin)
- Vrijwillige relatie (en aanklampend)
- Directe HVL

MOBIEL WERKEN

(Niet outreach)

- Weinig frequent, ad hoc ingezet en/of
- Niet volgens visie, houding, principes van outreach

COMMUNITY OUTREACH

- Met groepen (en individuen)
- Openbare ruimte
- Zelf zoeken
- Grondrechten en/of
- Werken aan verbinding tussen mensen/groepen of binnen groep en/of
- Werken aan normen binnen een groep
- Vrijwillige relatie
- Participeren
- Structureel werk/ Politiseren

STREET OUTREACH

- Met individuen of groepen
- Openbare ruimte
- Zelf zoeken
- Grondrechten
- Vrijwillige relatie
- Participeren
- Structureel werk/Politiseren
- Tijdsongebonden

HOUSE REACH

- Met individuen
- Thuis
- Via doorverwijzing
- QoL en/of
- Zelfredzaamheid verhogen
- Vrijwillige relatie (en aanklampend en voorwaardelijk)
- Directe en indirecte HVL

IN REACH

- Met individuen (of met groepen)
- In andere organisaties
- Via doorverwijzing
- Reintegratie, arbeid, (geestelijke) gezondheid
- Vrijwillige relatie (en aanklampend en voorwaardelijk)
 - Directe HVL
 - Vaak categoriaal

Deze typologie is het resultaat van een deelstudie van het onderzoek 'een wildgroei aan outreach-praktijken'. Het resultaat van het volledige onderzoek wordt verwacht voorjaar 2025.

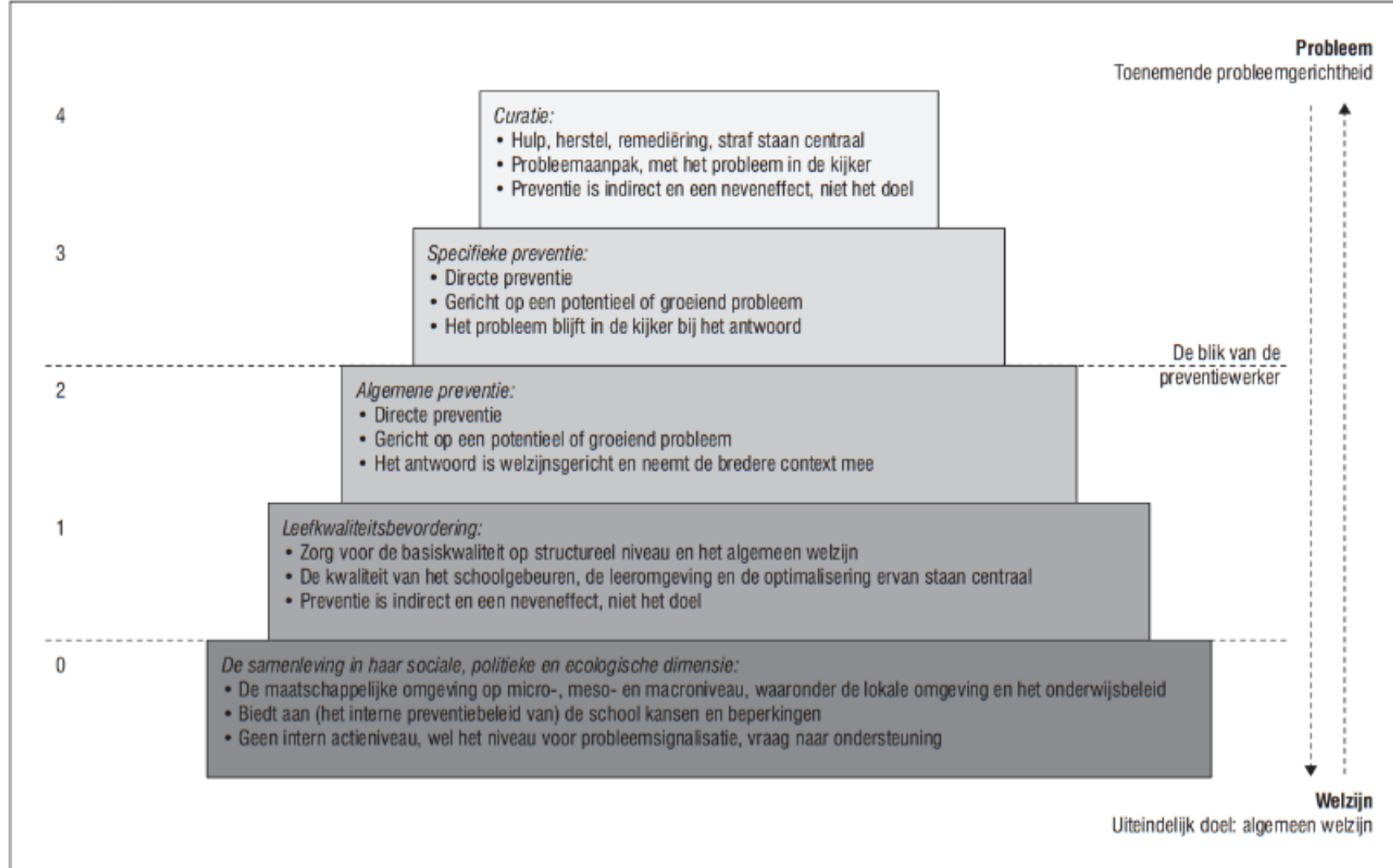
EQUALITY RESEARCH COLLECTIVE
HO GENT

sam steunpunt mens en samenleving

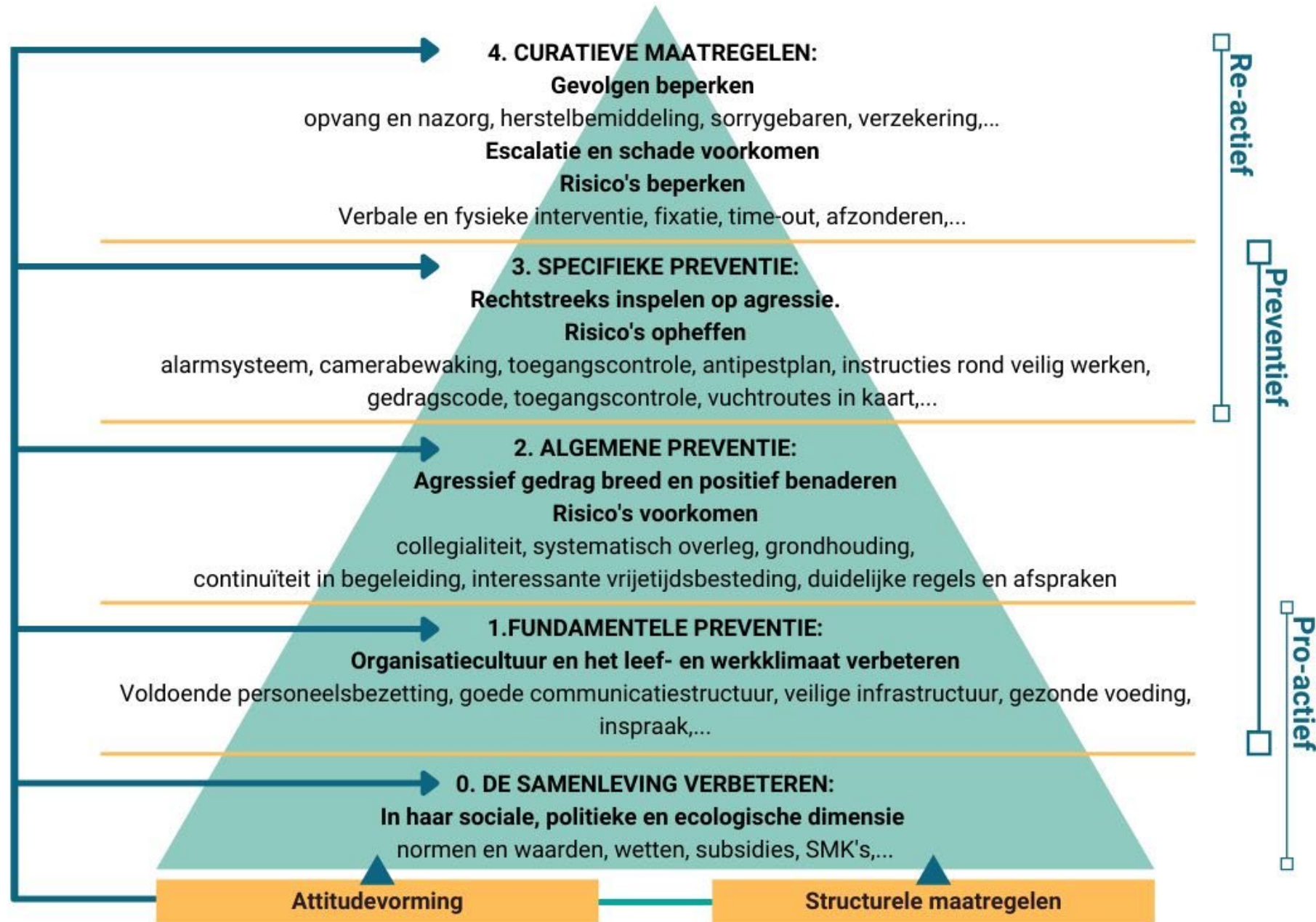
RIZIV

Vlaanderen
in zorgaanbieders
gezond samenleven

PREVENTIEPIRAMIDE

PRE

NETWERK TEGEN ARMOEDE

- Vrijtijdsbesteding voor allen
 - Bekend
 - Betaalbaar
 - Bereikbaar
 - Beschikbaar
 - Begrijpelijk
 - Bruikbaar
 - betrouwbaar

TOEGANKELIJKHEID VAN VRIJETIJDSAANBIEDERS

De 9 b's van toegankelijkheid

Is jouw werking ...

vlot bereikbaar?

locatie, tijd

betaalbaar voor iedereen?

financiële kostprijs, bijkomende kosten van vervoer of kinderopvang, psychologische kost ...

beschikbaar?

met of zonder drempels zoals wachtlijsten of administratieve drempels

bruikbaar voor je doelgroep?

beantwoorden aan de behoeften

begrijpbaar?

duidelijke communicatie

begripvol?

met aandacht voor culturele gevoeligheden

betrouwbaar?

bekend bij je doelgroep?

betreedbaar voor alle deelnemers?

met alle aspecten van identiteit zoals kledij

NETWERK TEGEN ARMOEDE

- Welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling
 - Verhogen van de veerkrachty van mentale weerbaarheid van maatschappelijke kwetsbare jongere
 - Een gecoördineerde integrale aanpak van pesten
 - Een gecoördineerde integrale aanpak van thuisloosheid bij jongeren
 - Een gecoördineerde integrale aanpak van jeugdwerkloosheid

BELEIDSPRIORITEITEN (1)

Recht op vrije tijd en kansen voor alle kinderen en jongeren

- jeugdopbouwwerk als brug naar alle andere levensdomeinen waar jongeren op actief zijn
- Focus op wijken of buurten waar jongeren samen komen. Zo werken we leefwereldgericht en preventief, vanuit wat ze al kennen. We mogen niet verwachten of moeten niet wachten totdat ze zelf een hulpvraag stellen.

Zet in op verbinding

- Aantal meldingen van problemen in lager en secundair onderwijs
(<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/02/02/agressie-en-gedragsproblemen-onderwijs-clb/>)
- Kies daarbij voor aanpak dat inzet op verbinding ipv een probleem-georiënteerde aanpak.
- Zet in op flankerend onderwijsbeleid dat de brug legt naar de gezinnen, naar andere levensdomeinen en scholen ondersteunt in dat beleid (want alleen lukt het de scholen niet en de druk op onderwijs is al heel erg hoog)

BELEIDSPRIORITEITEN (2)

Neem jongeren serieus

- Stem van de jongeren versterken, inspraak en vertegenwoordiging van jongeren
- Jongerenbevragingen en beleidsinspraak
- Participatieve trajecten op maat van jongeren, geef ze letterlijk en figuurlijk een plek in de samenleving zodat we samen kunnen/leren leven.
- Effectief samen zitten met jongeren.
- Mentaal welzijn bij jongeren moet aandacht krijgen (<https://www.kuleuven.be/child-youth/nl/blog/posts/sigma-studie>)

Netwerkorganisatie, interdisciplinaire samenwerkingen om kinderen en jongeren maximaal te ondersteunen.

- Vertrek vanuit de doelgroep. Als organisatie vertegenwoordigen we de stem van kinderen en jongeren in die samenwerkingen.
- Zorg voor een netwerk aan middenveld, die elk hun deel kunnen bijdragen én zet lokaal bestuur in regie.
- Zorg voor ontmoeting en samenwerking zodat effectieve vormen van dienstverlening (ipv verkokering) ontstaan. Neem hier als lokaal bestuur een regiorol op (en geen consumentenrol, als aankoop van een dienst), zodat gerichte samenwerking tussen concullega's mogelijk is.